

Blaðið eigur ein at
vissa sær á posthúsi-
inum.

SOSIALURIN

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRØDRALAG

NR. 4

MIKUDAGIN
15. JANUAR 1964

37. ÁRG.

Eingin ivi um 12 míla markið

Fiskimannafeløg í Jútlandi vilja mótmæla —

Men danska stjórnin heldur fast við avgerðina um 12 míla fiskimark kring Føroyar

Nú dagurin nærkast fyrri setanini av 12 fjórðinga fiskimarkinum kring Føroyar eru danskir fiskimenn, ið selja fisk til enskar havnir farnir at gera vart við seg.

Tað eru fiskimenn í Jútlandi, sum hava sett fram krav til felag sitt, um at mótmæla at fiskimark ið við Føroyar verður flutt út á 12 fjórðingar. Teir vanta, at onglendingurin fer at hevna seg á sama hátt, sum við íslensku útflytingini á sinni, so at danskir statsborgarar verða boykottaðir í enskum havnum ella í minsta lagi, at fiskakeypið verður avmarkað fyrri danir

Formaður felagsins heldur tó, at tað fer at muna litið, hóast teir mótmæla, tí avgerðin er longu tik-

in: 12 fjórðinga fiskimark við Føroyar.

FELAGSMARKNAÐARSTØÐA: 12 MÍLA MARK VIÐ FØROYAR

Fiskimarkspurningurin man enn eina tíð fara at verða viðgjørdur.

Men tað frættist, at stóðan hjá Felagsmarknaðarlöndunum er tann, at tær tjóðir, sum einans hava ætlanir á sjónum — ikki hava landið at lita á, tær tjóðir eiga, at fáa 12 fjórðinga fiskimark.

Sostatt er tað als eingin ivi um, at Ísland og Føroyar koma at hava 12 fjórðinga fiskimark, uttan skerjingar, meðan tað fer at verða meira ivingasamt um Noreg fær fiskimark sitt flutt út uttan skerjingar, ið bræði.

Fíggarlógin til viðgerðar hósdagin

Av teimum málum, sum óivað mestan áhugan hava hjá fólki, er fíggarlógarviðgerðin, sum seinastu árin hevur verið útvarpað.

1. viðgerðin verður vantandi

hósdagin og verður tá orðaskiftið tikið uppá band, og síðan útvarpað. Higartil hava ikki nokur stør-mál ligið fyrri á tingi.

Nokur mál eru lögð fram á tingborði av landsstýrinum, men tey flestu eru bert vanlig rutinamál — og síðan aftur í ár eitt mál um at oyða og drepa — hesaferð kráku og ravn. Tað kundi verið av áhuga at vita, um hesir fuglar gera so stóran skaða, at teir megu oyðast — er tað ikki nóg so nógv avgjørt?

„Føroyskt plastvirki“ stovnað

Ungur føroyingur — Martin Frederiksen úr Havn — verður at seta upp idnaðarvirki í Tórshavn, sum fær navn ið »Føroya plastvirki«

Næstu ferð við »Tjaldrinum« kemur hin 30. ára gamli Martin Frederiksen til Føroya og byrjar at gera nylontráð í einari barakk hjá Baccalao; men tað er ikki bara tilkan tráð hann hugsar um; hann hevur eisini í hyggju at fara undir plastikkror, arbeiðshandskar og annars tilvikar vørur, ið kunnu gerast úr hesum tilfari.

Sjálvur verður hann at reisa verkshúsið.

I løtuni takast teir í Keypmanna hávn við at gera tekeningar til hesi høli, sum verða 12 ferðir 36 m í einari hædd. Takið er konstruktión, ið neyvan er kend í Føroyum áður.

Teir, ið tekna og gera kostnaðarætlan, eru Arne Samuelsen, arkitekt, ættaaður úr Klaksvík og Sigmund Nicolajsen, verkfrøðingur, ættaaður úr Vestmanna.

Virkið verður at kosta umleið 500.000 kr., og peningurin er útvegaður, m. a. frá ægnsudviklingin.

Martin Frederiksen hevur gingið

i handilsleeru og hevur ið nokur ár arbeitt sum bókhaldari á Tuborg, men tvey tey seinastu árin hevur hann nýtt meginpartin av frítíð síni at kanna plastidnaðin, og nú fer hann so undir hesa framleiðslu, ið eingin hevur roynt áður í Føroyum.

35 MILJ. DOLLARS AT BASA MATVØRUTROTI

Síðani matvørustovnurin FAO í 1960 legði í hernað móti matvørutrotinum um allan heim, eru savnaðar saman 35 miljónir dollara. Lond, stovnar og privatfólk hava fátíð henda pening sjálvboðin, varð upplýst á fundi í Rom nú um dagarnar.

Størsti peningurin er komin úr Onglandi, 21 miljónir dollara. Síðani: Frankarík: 4 miljónir, Austra-lia 2,5, Holland 1,5, New Zealand 1,3 og Danmark 1 miljón dollara. Harumframt eru frá landsstýrum

Lesarar!

Inni í blaðnum í dag er sera áhugaverð ritgerð eftir norska blaðmannin FRITJOF DIESEN, sum í løtuni er á háskúla í Føroyum, um sosialu trygdartiløkuni í No-reg.

og øðrum almennum stovnum latnar 3 miljónir.

150 lond tóku lut í fundinum, ið samtykti, at haldað skal fram við »krignum móti hungri«.

Felagsveitsla

Sera góð felagsveitsla var seinasta leygarkvöld í Suðurstreymoyar Javnaðarfelag.

Aðalfundur felagsins verður í februar mánaða.

Tað eru fleiri, ið hava teknað seg í felagið.

Vit minna á, at beinast er at venda sær til tlf. 2034 — J. P. Henriksen, formann felagsins.

MILLUMLANDASKIPINI

Tjaldrið fer úr Keypmannahavn friggjadagin 17. januar til Føroya.

Renate S fer úr Føroyum í morgin 16. januar til Keypmannahavnar Drottningin fer úr Keypmannahavn 24. januar.

KFKU. — Hóskvöldið kl. 8, felagsbibliotíni fyrri KFUM og K.

Byrjað verður við bibliuritinum »Jesus lever«.

Øll eru hjartaliga vælkomn.

Friggjakvöldið kl. 7.30: Ungmannadeildin. Takið saks við.

FELAGSSKAPUR ELLA LOYSING?

II.

Sum øllum føroyingum kunnugt tók hart tjóðskaparstríð seg upp í Føroyum.

Eg sigi hart, tí maður hevur kenslu av sterkum persónligum dráttum millum menn í hesum stríði.

Men tá, ið sagan einferð verður skrivað »objektivt«, t. s. s. sum er og hevur verið, hvar ið hvor fær sitt ummæli: samsvarandi sannleikan og veruleikan uttan geip og skæmmrós ella óættvissa niðurberjan og mínkan av eins stóðum og handlingum, tá verður neyvan gjørgværd burtur úr tí veruliga muninum av stóðini hjá monnum, teimum stóðum, sum skiltu.

Upprunaliga vóru teir leiðandi innanfyri sambandið og sjálvstýrið tjóðskaparlaga samdir.

Tað var annað meiri persónligt, sum iðbirt stríð millum hesar menn stríð, ið sum kunnugt tók seg upp í politiskum hami fyrri at hvesa tey persónligu hoggini, tær persónligu atsóknirnar, ið menn vildu veita at hvørjum øðrum.

Stuttligt at siggja, at ikki veikari, men heldur kenslusterkari í tí tjóðskaparlaga vóru yrkingar hjá oddamonnum hjá sambandinum enn hjá nokrum øðrum. Tak t. d. fosturlands- og móðurmálsyrkingarnar hjá Fríðrikki Petersen prósti, Andreas Shmuelsen, sambandsheftinum mikla. Her er ein kenslurembing, ið ber av flestum, ið yrkt hava og kvøði til móðurmálið og fosturlandið.

—O—

Men hóast sagan verður at kunna draga tilvikar veruleikar fram, so sleppst ikki undan tí veruleikanum, at í dag, meðan hesar reglur verða skrivaðar, hevur hin upprunaliga reint persónliga træta og ósemja millum nakrar fíar menn borið at tí, at talan er um tvinnar veruligar politískar stóðar á tí stjórnlaga og náttúrliga grundarlagnum. Hesar stóðar eru:

RIKISFELAGSSKAPUR ELLA LOYSING?

Javnaðarmenn, sum standa á teirri sosialistisku hugsjónini, og sum í náttúru síni ikki er minni, men heldur meiri náttúralir enn nakrar loysingarmaður kann verða tað, so sattu sum maður fyrst kann verða heilt náttúralur á teirri internátiónalu stóðini, teir skiltu heilt og fult, at skuldu føroyingar veksa og styrkna fíggarliga, sosialt og náttúrali, mátti okkara partnar í ríkisfelagsskapinum, danir, ikki verða drignir sum syndabukk-er inn í heimastríð flokkanna millum her á landi.

Her var talan um ein heima-spurning, sum einans mátti og kundi verða loystur av okkum sjálvum á róluga hugsandi grundarlaga, um hann skuldi verða væl loystur.

Hetta kundi bert henda við, at vit stjórnlaga tóku tað sum sjálffylgjuliga stóðu, at føroyingar sjálvir avgjørd, hvønn felagsskap, ið teir vildu hava við danir. A

hin bógvín mátti tað so eisini standa donnum frítt at siga upp — lutvis eins væl og heilt — ríkisfelagsskapin Føroya og Danmarkar millum.

Tá ið javnaðarmenn á fyrsta sinni á politiskum fundi uppi í Sjonleikarhúsinum bóru hesa stóru ogn frælsastu hugsjón, ið nakran tí er borin fram tveggja tjóða millum, minnst vit, at formaður sjálfstýrisflokksins Jóanes Paturssonur í svarroðu síni helt, at hasin tankin, sum formaður javnaðarflokksins setti fram var vakur og stóður, men tað var bara tað við honum, at hann var óveruligur, »utopiskur«, tí tað var ikki hent enn, at nakað land var gingið við til slíka mykliga og líðiliga stóðu. Viðurskifti millum tvinnar tjóðar høvdu altíð verið og kundu aldri annað enn koma at verða skipað við sáttmála um heilt at skiljast ella við fasta avtalu um í tí og tí tjóðarskeiðinum at taka so og so nógv sjálvstýri.

Jóanes bóndi Paturssonur hevði rætt í tí, at tað aldri áður var hent, at nakrar tjóðir vóru gingnar við til hetta »generella« frælsi til báðar síðir uttan uppá forhend nakra avgerð um loysing ella ávmarkaða tjóðarsetan rúmkán um stjórnbondini.

Men tað er kortini hent, at henda fullkomuliga einastandandi frælsishugsjón føroysku javnaðarmanna vann fyrst allan javnaðarflokkin í Danmark og síðan ein meirluta í Føroyum og ein stóran part av hinum donsku flokkunum fyrri sær.

Óg við hesum grundarlaga fingi vit heimastrylsjónina, ið er at kalla ein beinleiðis avskrift av tí politiska manifestinum, tí sokallaða VINA- og FRÆLSISBRÆVINUM FØROYA OG DANMARKAR MILLUM.

Óg tað er athalagligt og merktligt, at tað er ein veruleiki, at henda stóra frælsishugsjónin, sum í fullum máli tekur hin ættarlaga og menniskjaliga solidaritetin, ið er ein heimaðstrongurin í tí kristna etíkinum, teirri menntaskjaligu samlivslærni, eisini hevur vunnið so fyrri sær úti millum aðrar tjóðir at tær hava sett upp stjórnlag sína millum við ávising til ta føroysku heimastrylsjónina sum glasiliga frymynd.

Hetta er sanniliga ikki til mínkingar, men til virðingvøkstur fyrri Føroyar, sjálvandi: fyrst og fremst fyrri hin føroyska javnaðarflokkin, ið hevur borið hesa hugsjón fram.

Hetta verður ikki sagt fyrri at erpa sær, men fyrri av visa á, at virðing av hugsjónum og dygdin í etíki og stjórnlaga og samvinnuskipan tjóða millum er ikki knýtt til og treytað av fólksins stóð og ríkidømi. Her kann hin minsta smátían í minstu tjóðini bera hin hábornarstu og sterkastu »ideuna« í heim eins væl og heldur enn hin glasiligasta borgin í størveldinum.

Tað er í okkara stjórnskipan, (Framhald á 3. síðu)

Froðbiar sóknar javnaðarfelag

heldur fund í Fylking leygarkvöldi kl. 7½.

Fundarsyni:

Arbeidsreisingen i Norge.

Filmfyrvisan.

Takið Songbók Føroya Fólks við.

Nevndin.